RECEP YAZICIOĞLU VE KAMUDA KARİYER[1]

Merhum Vali Recep Yazıcıoğlu'nun Erzincan'daki valilik görevine veda etmesinin ardından merkez valisi olduğu dönemde katıldığı ***"Kariyer Dünyası"*** adlı programda söylediklerini ele almak istedim. Kamuda kariyer ile özel sektörde kariyer arasında bir kıyas imkânı sunan program günümüzde de güncelliğini koruyor. Yaprak Özer'in moderatörlüğündeki söyleşiden tutmuş olduğum notların bir kısmını istifadenize sunuyorum. Yararlı olması dileğiyle…

Kaymakamlık döneminden akıllarda iz bırakan ve gönüllerde yer edinen merhum vali Recep Yazıcıoğlu, kamu ve özel sektörde kariyer yapmanın artı ve eksilerinin masaya yatırıldığı ***"Kariyer Dünyası"*** adlı programda görüşlerini ve bu konuda edindiği tecrübeleri paylaşıyor[2]. Kamudaki çalışma hayatını sevmesinin nedenini doğa ile iç içe olabilmek ve bulunduğu yerde sorumluluklarını artırıcı bir şekilde çevresi tarafından önemsenmek olduğunun altını çiziyor. Elde edilen başarıların yanında manevi bir tatminin söz konusu olduğunu belirtiyor. Özel sektörde elde edilen maddi kazancın yanında kamuda elde edilen en önemli ücretin, ***"insanların 'Allah razı olsun!' demesi"*** olduğunu ifade ediyor. Asıl olanın insanların sempatisini ve güzel duygularını paylaşmak olduğuna dikkat çekiyor.

Görev süresince halk katılımı ile birlikte çeşitli ürün ve hizmetlerin ortaya konulduğunu ve bunların birer iftihar vesilesi olduğunu ifade eden Vali Yazıcıoğlu, hoş seda olarak tanımladığı icraatlarının yerine getirilmesinde mesleğinin rolüne işaret ediyor.

"Türkiye'yi dolanıyorsunuz! Şimdi, benim Türkiye'de gitmediğim yer yok! Yalnız görev olarak değil! Bir vesile ile… Ülkemizi tanıdık, insanlarımızı tanıdık, problem çözdük! Problem çözmek, müthiş keyif alan bir iştir! Ben, hep gittiğim yerde de problemli olmasını istedim…" diyen Yazıcıoğlu, özellikle problemli olan ama içerisinde bir potansiyel de barındıran yerlerde görevlendirilmesi için talepte bulunduğunu anlatıyor.

***

[1] Muhammet Negiz | Araştırmacı | 30.09.2021
[2] Ayrıca Bkz: "Kendi Dilinden Recep Yazıcıoğlu" http://www.muharrembalci.com/ornekkisi/316.pdf

KAMUDA KARİYER

Kamuda kariyer yapılıp yapılamayacağı hakkındaki soruya yanıt verirken Türkiye'de özel sektörün kamudan yapmış olduğu transferler ile günümüze geldiğini belirten Recep Yazıcıoğlu, özel sektörde olduğu gibi kamuda da kariyerin mümkün olduğunu ifade ediyor. Bununla birlikte kalite soruna dikkat çekerek, kamu kurum ve kuruluşlarında ehliyet ve liyakat sorunun mevcut olduğunu ve kariyer basamaklarını tırmanmanın pek objektif kurallara bağlı olmadığını söylemeden geçemiyor. Yazılı olan kurallarla *'fiili durum*'un uyuşmadığını belirtiyor. Bu kuraldışı davranışların ehliyeti, liyakati, etkililiği ve verimliliği sarsacak sonuçlara neden olduğuna işaret ediyor ve sözlerine devam ediyor:

"Yani, siz siyaseten bir yere geldiyseniz de… Size bir kişi ya da grup öncü olduysa, siz ona karşı sorumluluk hissediyorsunuz. Hâlbuki bizim muhatabımız kimdir? Hizmet ettiğimiz insanlardır! Onlara karşı sorumlu olmamız lazım!"

Kamu personelinin üstenci tutumunu da kendine has üslubu ile eleştiriyor:

"Bu devletçi anlayışta, 'Ben devletin memuruyum' diye kasılmak ayrı bir hastalıktır! Bizim kamuda… 'İşte, biz devletin memuruyuz!' falan… Yani, en ufak memur bile (kasılarak) 'Devletin memuruyum!' diyor…

Peki, vatandaş nedir? Vatandaş, kimin memurudur? Hâlbuki biz, o vatandaşa hizmet sunmak pozisyonundayız!"

SINAVLAR

Kamu kurumlarına personel alımında siyasi tercihlerin konu olmaması için merkezi sınav sisteminin geliştirilmesinden hoşnut olduğunu belirten Recep Yazıcıoğlu, sınavların daha objektif olduğunu söylüyor. Özellikle ***"hamili kart yakinimdir"*** şeklindeki kayırmacılıktan çok çektiğini bir örnekle anlatıyor:

> **Şimdi bir gün… İşte, Erzincan Valisiyim ya… Erzincan'da bir olay… Şimdi, bir imtihanla alınacak… Sağlığa… Eğitime… 40 kişi işte… Birisinde 50 kişi… O dönemdeki iktidar**

partisinin il başkanı ve yönetim kurulu geldiler…
“Efendim” dediler işte, “bir imtihan var…”
“Evet” dedim…
“Ya” dediler, işte “Bu imtihanda… Yani… İşte…”
Pek de söyleyemiyorlar…
“Yani… İşte… Bir kontenjan var…” falan…
“Ne kontenjanı?”
“Hani, işte biz de bir isim belirlesek…”
Dedim, “İmtihan olacak… İmtihanda nasıl isim belirleyeceksiniz?”
“Hani” dedi, “İşte, öyle bir şey acaba olur mu?” falan…
“Peki” dedim, “Daha önce böyle mi oluyordu?”
Dedi, “Evet, böyle oluyordu…”
“Peki” dedim, “Yanlış mıydı o yapılan?”
“Tabii ki” dedi, “Yanlıştı…”
“E, siz” dedim, “Şimdi, niye yanlış yapıyorsunuz?”
“E…” dedi, “Şimdi, sıra bize geldi…”
“Size…” dedim, “Yanlış yaptırmayacağım!
Size yanlış yaptırmayacağım! Çünkü siz yanlış yaptığınız zaman kaç kişiyi menün edeceksiniz? Siyasal açıdan düşünelim! Kaç kişiyi memnun edeceksiniz?
Diyelim ki… Göreve aldığınız 20 kişi ve ailesini…
Kaç kişiyi mağdur edeceksiniz ve size antipati duyacak?
Diyelim ki, 5000 kişi girdiyse… 5000 kişiyi darıltacaksın… 5 kişiyi kazanacaksın! Bu siyaset de değil!” dedim ya!
“Ben” dedim, “Bunu objektif yapacağım!”
Son gün, son saatte imtihan komisyonunu belirledik ki… Çünkü daha önce belirlersek onların başı belaya girecek!
Yani son… Böyle… İmtihana… Diyelim ki, 2 saat kaldı… Ve onlar da hemen kapandılar bir odaya… Sualleri belirlediler… Hemen…
Dedim, “Biraz da zor sorun ki…” Çünkü çok kişi kalırsa, mülakata kalacak… Mülakat gene objektiflikten uzaklaşan bir olaydır! Velhasılı zor bir işti bu!

***

TÜKENMİŞLİK VE BÜROKRASİ HASTALIĞI

Kamu çalışanlarının verimliliği konusunda daha ikna edici uygulamalar olması gerektiğinden bahsederken kamuda mevcut olan iki hastalıktan bahsediyor: *Tükenmişlik* ve *bürokrasi hastalığı…*

“İşi yapmaktan değil de işi engellemekten zevk alma” olarak tanımladığı *“bürokrasi hastalığı”*nın tüm kesimlerde görülebileceğini ifade eden Yazıcıoğlu, konuyu Osmanlı’daki *“İbrikçibaşı”*

hikâyesi ile anlatıyor:

> **Adam (İbrikçibaşı) işte… "Birinciyi bırak, üçüncü al…" diyor…**
> **Tuvalete gidecek de adam… Neyse, işini görüyor…**
> ***"Ya, bu nereden çıktı?"* diyor… *"İbrik, (aynı) ibrik… Tuvalet, (aynı) tuvalet…"***
> **O zaman…**
> **Hani, ibrik var ya?**
> **(İbrikçibaşı) *"Yav"* diyor, *"Akşama kadar burada bilmem ne kokusu dinliyoruz… Müsaade et de, bu kadar yetkimiz, bu kadar forsumuz olsun!"***
> **Yani bu ibrikçibaşılık ve işi ağıra almaktan…**

İbrikçibaşılık olarak tanımladığı yaklaşımı ***"Yok, Yavaş, Yarın!"*** şeklinde 3Y prensibi ile özetliyor Yazıcıoğlu ve ona göre bu durum, kamu kurumlarının tabiatından kaynaklanıyor. Kamu binalarının soğuk renkleri, binalara girişlerin çok zahmetli olması ve personelin güler yüzlü olmamasının da ibrikçibaşılık ve tükenmişlik sorunlarına yol açtığını düşünüyor.

***

HASTALIĞIN TEDAVİSİ

Bu ibrikçibaşılık ve tükenmişlik hastalıklarının tedavisini ***eğitim***le yapmaya çalıştıklarını belirten Recep Yazıcıoğlu, tüm personelle birlikte menfi olayları masaya yatırarak süreci ele aldıklarını ve bu sırada devleti de ***"Devlet patron mudur yoksa hizmetkâr mı?"*** sorusu üzerinden tarif ettiklerini ifade ediyor:

> ***"Devlet patron mudur? İşte… Ceberrut devlet… Otoriter devlet… Patron devlet…" O zaman adamları da patron olur!***
> ***Ama devleti, "Bir hizmetkâr, hizmet örgütü… Bir hizmet sunan! Bir servis sunan bir yapı… Demokratik bir devlet" anlamında tarif ederseniz, elemanları da böyle olabilir…***

Ödül ve ödüllendirmenin de önemine dikkat çeken merhum vali Recep Yazıcıoğlu'nun güncelliğini koruyan ifadelerinde hayata geçirilmeyi bekleyen birçok nokta bulunuyor…